

TORONTÁL

Ara 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel. Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:		Ara 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycím: Torontál, Veliki Bečkerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D	

A budapesti „bajorok” szervezkedése.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, nov. 18.

Szombaton délután Budapest utcáin röpcédulákat osztogattak, a melyben egyesülésre szólítottak föl minden német származásu budapesti embert a bajor forradalom támogatására. A felhívás alatti a következő aláírás állt: „A németbarát budapesti keresztény egyesületek”.

A felhívás azzal kezdődik, hogy Németország—Ausztria—Magyarország ellenségei most akarják végképpen összetörni a németeket és a magyarokat Európában. Kilencven millió német él Európában és a nagyentente összefogott a kisententevel, hogy eltapossa a német fajt. Németországban már ártatlan gyermekek halnak éhen.

Majd azt hangoztatja a kiáltvány, hogy a német faj vezérei ma a katolikus bajorok. Münchennt követi Berlin, Wien, Budapest. Majd felsorolja, hogy Magyarországon a keresztény politikának, kik az igazi vezérei. A névsor Friedrichhel kezdődik, majd számos legitimista mágnást sorol föl és a fajvédőket.

A rendőrség nyomozást indított a németbarát budapesti egyesületek felkutatására.

Az Ulain-ügy.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, nov. 18.

Az igazságügyminisztériumban az igazságügyminiszter elnökletével értekezlet volt az Ulain-ügyben Szász Béla igazságügyi államtitkár, Strache Gusztáv, a királyi ügyészség előadója és a korona-ügyészhelyettesek bevonásával.

Az igazságügyminiszter az újságíróknak kijelentette, hogy a nyomozást igen fontos irányokban kell egészíteni. Az újabb rendelkezés a mentelmi eljárásra nem lesz befolyással.

Fosztogatások Düsseldorfban.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Düsseldorf, nov. 18.

Az elmúlt éjjel nagyarányú fosztogatások voltak Düsseldorfban. Minden kocsi, amely a Kölni-úton Düsseldorfba igyekezett, feltartóztattak és kiraboltak.

Januárban adják át Dzsomboljt.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 19.

Pasity miniszterelnök már napok óta betegeskedik, azért a minisztertanácsi üléseket lakásán tartják meg. A minisztertanács tegnap délelőtt is ülésezett, amelyen kisebb jelentőségű folyóügyeket intézett el. Pasity állapotában különben még nem állott be javulás és több mint valószínű, hogy még huzamosabb ideig távol marad a politikai életben való közreműködéstől.

A tegnapi napon sem a pénzügyi sem a törvényhozó-bizottság nem tartott ülést. Mivel a pénzügyi bizottság már befejezte a budgettörvény megvitatását, a mai nap folyamán összeül a plénum is, hogy letárgyalja az állami háztartás jövő évi költségvetését.

November 20-ikára, vagyis holnap, keddre hívták össze a parlament ülést. Miután a pénzügyi és törvényhozó bizottság nem készült el munkájával s nem tárgyalta le a szükséges anyagot, politikai körökben valószínűnek tartják, hogy a megnyitó ülést néhány nappal elhalasztják. Az elhalasztás annál valószínűbb, mert a képviselők egyrésze még Varsóban tartózkodik. A beogradi parlament képviselőiben kiutazott delegáció visszaérkezését holnap vagy legkésőbb, holnaputánra várják.

A szerb hadsereg bevonulásának évfordulója.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, nov. 19.

Szombaton ünnepelte Bečkerek városa a szerb hadsereg bevonulásának ötödik évfordulóját, mely egyúttal a helyben állomásozó 27-ik gyalogezred emléknapja is. A város erre a napra ünnepi külsőt vett fel. Délelőtt tíz órakor bezárltak az összes üzletek és lezuhott vasredőnyök és sétálóktól hemzsező korzó jelezték az ünnep kezdetét. Délelőtt kilenc órakor ünnepi istentiszteletet tartottak a központi görög keleti templomban, amelyen a katonaság vezető személyiségein kívül részt vettek az összes hatóságok fejei, különféle egyesületek és szervezetek képviselői s végül nagyszámu polgárság.

Mise után a gyalogezred díszszezada, a dobrovoljacok egy csoportja, a férfi és női Soko, a Srnao csapata és az összes iskolák növendékei felvonultak a Kralja Petráterén felállított pódium elé, a melyen a gyalogezred törzstisztjei és a hatóságok vezetői foglaltak helyet.

Az SHS és bolgár kormány közötti kártérítési tárgyalásokról már megemlékezett a „Torontál”. Mint megtudtuk, a beogradi kormány Bulgáriától a háboru alatt requirált állatokért 400 millió levát követelt, a legutóbbi napokban azonban létrejött a megállapodás, mely szerint a bolgár kormány háromszáz millió levát fizet, még pedig százötvenet készpénzben, másik felét pedig természetbeni szolgáltatásokban. Rakity szófiai SHS követ, felhatalmazott miniszter tegnap felhatalmazást kapott a kormánytól, hogy a szerződést ilyen formában az SHS állam nevében aláírhatja.

A szerb-román határmegállapításra vonatkozólag végleges döntésként Dzsombolj átesik Romániához, Párdány és Módos pedig az SHS államhoz kerül. A megállapodásról szóló jegyzőkönyvek elkészültek s valószínű, hogy azokat a mai nap folyamán aláírják. Dzsombolj sorsa ezzel az aktuussal most már visszavonhatatlanul végérvényesen eldőlt.

A kiürítést a ratifikálás után egy hónappal végzik. A jelek után ítélve, Dzsombolj átadása január hónapban fog megtörténni. Ertesülésünk szerint Emandi beogradi román követ már felhatalmazást is kapott a szerződés aláírására.

Utána az Aleksander laktanyában Pavlovity Gyóka ezredes fogadta az üdvözléseket. Elsőnek Aleksity Bogoljub polgármester üdvözölte a parancsnokot a város polgársága nevében, majd Rajity Szevetszláv alispán Torontál-Temes megye lakosságának gratulációját tolmácsolta. Utána a testületek és egyesületek vezetői tisztelegtek a házi ezred parancsnoka előtt. A délelőtt folyamán az ezred pompás uzsonnával vendégelte meg a nagyszámu vendégkoszort.

Délután katonai játékokkal szórakoztatták az egybegyűlteket, a melyet a hadsereg egyik századának legénysége mutatott be.

Este százötven terítékes bankett volt a Kaszinóban a 27-ik gyalogezred tisztikarának tiszteletére, a melyen számtalan toaszt hangzott el. Az első pohárköszöntőt Aleksity Bogoljub polgármester mondotta el, aki a város nevében meleg szavakkal üdvözölte a tisztikart. Utána Rajity Toma városi főjegyző határos köszöntője következett, majd Pavlovity Gyóka parancsnok megköszönte a szíves vendéglátást és a díszes vendégkoszoru megjelentését, mely oly imponánsá tette az

ünnepélyt. Sztakity Zsarko görög keleti esperes a banketten jelenlévő Rodics P. Rafael apostoli adminisztrátort üdvözölte. Kovacssevity Dusan dr. bányai egészségügyi főnök szellemduz toasztja nagy hatást keltett. Rodics P. Rafael ezután megköszönte Sztakity üdvözölő beszédét és poharát a görög keleti esperesre emelte.

A táncmulatság megnyitó táncát Aleksity Bogoljub polgármester vezette meg Pavlovity Gyókánéval, a parancsnok nejevel. A sikerült mulatság a késő reggeli órákban ért véget.

Kavarodás az új illetéktörvény körül.

Csak tegnap érkezett meg az új törvény.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, nov. 19.

Csütörtökön lépett életbe az új illetéktörvény, mely az eddigi illetékeket a többszörösére felemeli. Ennek dacára, hogy a törvény november 15-től már az új tarifák szerint rendeli el az okmányok és kérvények felülbélyegzését, az illetékesek nem hatottak oda, hogy a törvény idejekorán megjelenjen a hivatalos lapban s eljusson minden állami hivatalba. A legtöbb hivatalba csak tegnap érkezett meg a „Sluzsbene Novine” azon száma, mely az illetéktörvényt tartalmazza. A hivatalos törvénykönyv hetven apró betűvel telenyomatott oldal, kétszáz paragrafussal és hosszú végrehajtási utasítással. A törvény szövege oly bő, oly nehéz és komplikált, hogy még szakembertől is néhány napos alapos tanulmányozást kíván.

A legtöbb hivatal egyelőre átmeneti intézkedéssel segít a bajon. Az illetékfizetést a legtöbb helyütt fenntartással fogadják el. Nagy baj lesz az utánbélyegzéssel is. A törvénynek van ugyanis visszaható ereje is s így minden még el nem intézett aktát utána kell majd belyegezni.

Olaszország támogatja a külföldi diákokat.

Rómából jelentik: A kormány felhatalmazta a közoktatásügyi minisztériumot, hogy tárcájába 200.000 lírát vegyen fel az Olaszországban tanuló idegen nemzetiségű főiskolai hallgatók támogatására. Egyben elhatározta az olasz nyilvános iskolákban és egyetemeken tanuló idegen nemzetiségű főiskolai hallgatók mentesítését a tandíjak fizetése alól.

Helyszíni tárgyalás a toráki gyilkosság ügyében.

Kedden kiutazik Torákra a becskerekeli bírói tanács.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 19.

Ez év júliusában rejtélyes gyilkosság történt Mali Torák községben. A falu egyik legtekintélyesebb polgárát, a dúsgazdag Mucov Pavelt agyonlőtték.

Mucov, toráki földbirtokos öreg feleségével és vejének családjával egy házában lakott. Mucovék, mint faluhelyen szokásos, az erestől megvetett ágyban hálóztak. Este kilencóra tájban lefeküdtek s a férfi még meghagyta feleségének, hogy a rendesen korábban kelte fel. Éjfél tájban lövést halottak a szomszédok. Mire a környékbeliek összefutottak Mucovék házához udvarára, a földbirtokos már halott volt. A meggyilkolt Mucov mellett a feleségét és a vejét, Annuica Pavelt találták.

A csendőrség a nyomozás során a lakókat hallgatta ki elsősorban, közöttük Annuica Pavelt a vőt, akinek szerepe már elejétől fogva gyanús volt a hatóság előtt. Annuica hallotta meg ugyanis legelőször a lövést s dacára annak, hogy lakószobája meglehetősen távol volt az öreg földbirtokos ágyától, a következő pillanatban már ott termett a meggyilkoltnál. Megerősítette a csendőrség gyanúját a boncolás eredménye is. A tüzetes helyszíni vizsgálat és a boncolás ugyanis megállapította, hogy a szerencsétlen Mucov Pavelt az udvarról, alig néhány lépésnyi távolságból lőtték agyon. Annuica többször hangoztatta, hogy alig tudja bevégni hetvenhárom éves apósának a halálát, akitől meglehetősen nagy vagyont fog örökölni.

Az érdekes bűnyűben, melyben a legkisebb mellékkörülmény is fontos szerepet játszik és éppen ezért a legaprólékosabb részlete is tisztázást igényel, a becskerekeli törvényszék büntető tanácsa helyszíni tárgyalást rendelt el. A tárgyalást holnap, kedden délelőtt tartják meg a meggyilkolt Mucov Pavel házában.

Irodalmi olimpiász

rendeznek Erdélyi írói. A kolozsvári színházban minden héten más-más város írói mutatkoznak be egy irodalmi előadás keretében s a közönség szavazással dönti el, hogy mely város írói gárdája nyerte el tetszését. A győztes az a város, illetve az az író, aki a legtöbb szavazatot kapja.

Nem tagadhatom, hogy nekem szörnyen tetszik az irodalmi olimpiász eszméje. Mindig nélkülöztem az irodalomban a sportot s a portban pedig az irodalmi hajlandóságokat. És csak hálásak lehetünk az erdélyi íróknak, akik szerencsés kapcsolatra tudták hozni a sportot az irodalommal és megrendezik az irodalmi olimpiai játékokat, amelyekre én is bátorkodnék néhány szerény ötlettel szolgálni:

1. Szigorúan kellene vigyázni

Jogerőre emelkedett a lazarevói nagybirtok ügyében hozott ítélet.

Az állam beavatkozott a perbe. — A beavatkozást elkészítettnek nyilvánították. — Az agrárreformminisztérium váratlanul sequestrum alá helyezte a birtokot.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 19.

Nagyszabású polgári pörnek utolsó aktusa játszódott le szombat délelőtt a becskerekeli törvényszéken. A budapesti Altruista Bank és mintegy száz lazarevói és martinicai földműves pörében mondották ki az utolsó szót, amellyel véglegesen perveztettnék nyilvánították az alperes Altruista Bankot.

A per — mint ismeretes — egy háromezer holdas bányási birtok körül forgott. Az érdekelt száz földműves még 1918-ban megvásárolta a budapesti Altruista Banknak a lazarevói határban fekvő háromezer holdas birtokát. Az új tulajdonosok nem fizették ki a vételár teljes összegét, hanem csak előleget adtak s a megállapodás szerint a birtok telekkönyvi átvezetését csak a megállapított összeg kiegyenlítése után végzik. A forradalmat követő hónapokban megjelentek a birtokon az agrárreform kiadatlanság megbízottai, hogy a földterületet sequestrum alá vegyék, illetve felosszák. Időközben a földára hihetetlen mértékben felszökött, úgy hogy most már az Altruista Bank is megbánta az eladást, sőt maga kérte az adás-vételi szerződés felbontását. Öt évig húzódott az ügy, míg végül a lazarevóiak és a martinicaiak megunták a sok hercehurcát és polgári perhez folyamodtak.

Hosszas huza-vona után október 24-én tartott főtárgyalást ebben az ügyben a becskerekeli törvényszék polgári tanácsa. Az ítélet a felperesek javára dönt el és kimondotta, hogy a vétel megtörtént s a határozat jogerőre való emelkedése után a birtok az új tulajdonosok nevére telekkönyvelendő el.

Az ítéletet írásban kikézbcsítették az érdekeltnek azzal, hogy záros határidőn belül fellebbezést jelenthetnek be. Szombat délelőtt járt le

Vasárnap délelőtt a nagybirtok ügyében váratlan fordulat állott be. Az agrárreformminisztérium telefonice utasítást adott, hogy a birtokot helyezze újra sequestrum alá. A birtok élére igazgatóul a becskerekeli agrárreform hivatal főnökét, Mitrovićot nevezték ki. Az agrárreformminisztérium határozatával megtámadott egy jogerős bírói ítéletet, sőt annak egyenesen szembehelyezkedett. Az ügynek bizonyára messzemenő következményei lesznek, melyekben politikai szempontok domborulnak ki.

arra, hogy az olimpiádon az olimpiai szabályoknak megfelelőleg csak amatőrök vehessenek részt. Hivatásos írók, akik az irodalomból élnek vagy akik bármely irodalmi munkájukért pénzt kaptak vagy fogadtak el, a versenyből ki legyenek zárva. Így megőrizhető a tiszta amatőrszellem és megakadályozhatjuk azt, hogy az irodalom nemes sportjába professzionista írók betolakodhasanak.

2. Rendezzenek külön versenyeket az egyes műfajokból. Legyen külön tragédiaverseny, versverseny, eposzverseny stb. A győztesek a következő címeket viselhessék: az 1923. évi eposzverseny bajnoka, az 1923. évi nagy szomorujátékverseny győztese a bajnoki szalaggal.

a kitűzött terminus. A szombati tárgyaláson az Altruista Bank képviselői Gavrilla Emil dr. és Loch Jakab kijelentették, hogy az ítéletben megnyugszanak s nem jelentenek be fellebbezést. Az ítélet jogerőre való emelkedésének kihirdetése előtti érdekes momentum játszódott közbe. Az állam képviselőiben ugyanis megjelent Illy Branko dr. novisadi államügyész, aki kifogást emelt Gavrilla Emil dr. és Loch Jakab meghatalmazása ellen. Illy dr. kijelentette, hogy az Altruista Bank alapításában a magyar állam is résztvevő és részvényeinek huszonöt százalékáig anyagilag is érdekelt fél, sőt a magyar pénzügyminisztérium és földművelésügyi minisztérium egy-egy tagja helyet is foglalt az igazgatóságban. Mivel a magyar állam SHS területén fekvő birtokai, vállalatok stb. automatican az SHS állam tulajdonába mennek át, azért az Altruista Bank lazarevói birtokából is egy rész az SHS államot illeti meg. Ennek folytán az alperes két megbízottja csak akkor képviselheti az Altruista Bankot, ha a beogradai pénzügyminisztérium és földművelésügyi minisztérium, mely a felsorolt két minisztérium szóbanforgó érdekeltisének birtokába lép, ehhez beleegyezését adja. Mivel az engedélyt a Bank megbízottjai nem is kérték, ennélfogva nem is kapták meg, az állam képviselője, ennek a körülménynek figyelembe vételét javasolta.

A bíróság a beavatkozást nem vette tekintetbe, azt elkészítettnek nyilvánította és kihirdette végleges döntését, mely szerint az október 24-én hozott ítélete jogerőre emelkedett. A tárgyaláson csaknem az összes érdekelt — számszerint mintegy száz — megjelentek, akik nagy meglepődéssel vették tudomásul a polgári tanács partatlan ítéletét.

3. A győztesek közt ezüst- és bronzérmeket osszanak ki s a nyertesek kötelesek érmeiket feltűzve viselni. Az első díj nyertese az érmét finom selyemszalagon a nyakában hordhatja.

4. Nyeretlen három évesek részére is rendezendő verseny, mint a lovaknál. E versenyben oly írók vehetnek részt, akik három év óta sikertelenül próbálkoznak egy vers elhelyezésével.

5. Az írók a verseny előtt lemázsalandók. Csak könnyű fajsúlyú írók vehetnek részt az olimpiádon.

6. Talán totó is felállítható ezen az irodalmi olimpiáson. De ez már csak a jövő zenéje. Bih-Mih.

HIREK

A polgármester Beogradban, Aleksity Bogoljub polgármester ma hivatalos ügyekben Beogradba utazott. Értesülésünk szerint utja összefüggésben van az új városi szabályrendelettel, amelynek jóváhagyása most vált esedékessé.

Halálozás. Mint részvétellel értesülünk, Freund Adolf nagykereskedő, a Freund Samu és Fiai cég, a Hiller, Steinitzer és Társai és a Steinitzer Géza cégek seniorja 67 éves korában elhunyt. A megboldogult, aki előkelő becskerekeli kereskedő családból származott, a régi tradícióval bíró kereskedők sorából való volt és egyenes, korrekt, jelleme és nemesen érző szíve mindenütt csak jóbarátokat és tisztelőket szerzett neki. Halála Beeskerek egész társadalmában osztatlan részvételt keltett.

A német-párt gyűlése. A német-párt tegnap délelőtt az Ellmer-féle vendéglőben értekezletet tartott, amelyen több vidéki szervezet is képviseltette magát. Az ülésen tisztán a párt belügyeit érintő ügyeket tárgyaltak meg.

Elkészült a román személyszállító hajó Budapesten. Budapestről jelentik: A román állami hajózási bizottság Budapestre érkezett, hogy a Ganz-Danubius-hajógyárnál elkészült román személyszállító postahajót átvegye.

Nincs ingyen kávéház. Budapestről jelentik: Nemesak a színházak szednek belépődíjat. Ma délutántól kezdve a Newyork-kávéházban is csak ezerkoronás belépőjeggyel lehet helyet foglalni. Az újítás a wienyi Sacher- és Habsburg-kávéház belépődíjrendszerének mintájára készült és a belépőjegy annyiban különbözik másfajta jegytől, hogy a fogyasztásnál beszámítják a jegy árát. Ez a jegyrendszer védekezés akar lenni azok ellen, akik fogyasztás nélkül órák hosszat is elüldögélnék a kávéházban.

Diplomáciai bonyodalom egy veszedelmes rabló miatt. Pozsonyból jelentik: Bazsek János pozsonyi ívánci földműves a háború alatt orosz hadifogságba esett. A forradalom kitörésekor hazajött és Szlovénzkóban rablóbandát alakított, amely több gaztettet követett el. Bandája több tagját elfogták, de Bazseknek sikerült Burgenlandba szöknie, ahol Lajtagátfalun a rablót pénzért kis házat, birtokot vásárolt. A pozsonyi hatóságok megkeresésére Bazseket Burgenlandban letartóztatták és bevitték a győri ügyészség fogházába. Hosszas diplomáciai eljárás következett ezután. A magyar hatóságok azt vitták, hogy Bazsek fölött Győrött kell itélkezni, mert amikor garázdálkodott, a terület még Magyarországhoz tartozott. Végre is úgy döntöttek, hogy az osztrák bíróság illetékes, mire Bazseket átkísérték Wienbe, ahol az országos törvényszéknek adták át. Ekkor Cseh-szlovákia magának követelte Bazseket. Az osztrák kormány végre is a múlt héten kiadta a veszedelmes gonosztevőt, akit erős fedezet mellett Pozsonyba kísérték.

* Vas- és fémdöntvényeket Krassanánál, Veliki Beeskerek. — Telefon: szám 829.

Pflanzer-Baltin háborus emlékiratai. Wiener szerkesztőségünk jelent: A világháboruban, főként Bukovina, majd az erdélyi Kárpátok védelmében oly nagy szerepet játszott Planzer-Baltin generális befejezte terjedelmes háborus emlékiratait. Egyelőre azonban nincs módjában az emlékiratokat megjelentetni, mivel ezek különböző kényes részleteket tartalmaznak az összeomlás után keletkezett utódállamokra vonatkozólag. Pflanzer-Baltin generális éppen ezért érintkezésbe lépett a különböző utódállamok követségeivel és ezek véleménye után fog dönteni arról, hogy vajjon megjelentetése rendkívül érdekes háborus memoárjait.

December másodikika?

A Nobel-díj Stockholmból jelentik: A Nobel-díj fizikai szakra kitűzött részét az amerikai dr. Millikan, a kémiai szakos díjat Pregl gráci tanárnak ítelték oda.

Klerikalizmus és iskola. A beogradi elemi iskolai tanítók tegnap népes vitaestélyt tartottak, amelyen a klerikalizmus és az iskola kapcsolatairól beszéltek.

Miletity Szvetozár emléktáblájának leleplezése. Tegnap leplezték le nagy ünnepélyességgel a bácskai Mosorinban Miletity Szvetozár radikális vezér szülőházán elhelyezett márványtáblát. A leleplezésen részt vett dr. Miletity Szlávkó egészségügyi miniszter is, az ünnepelt néhai vezér fia.

Református árvaház Bácsfeketehegyen. Az SHS királyság területén élő reformátusok között már hosszabb idő óta eredményes gyűjtés folyik egy református árvaház felépítésére. A gyűjtésnél megnyilvánult áldozatkészség bizonyítékként az elmúlt hónapok alatt már fel is épült a minden tekintetben modern és kényelmes árvaház Bácsfeketehegyen, ahol azt a református egyházmegye egész képviselőinek jelenlétében a hó 21-én ünnepélyes formák között adják át rendeltetésének. A felszentelés után délután 3 órakor presbiteri konferencia lesz, amelyen Szabó Zoltán becskerekai és Dévai Lajos ómoraviacai lelkész tart előadást.

A beogradi titokzatos gyilkosság. Megirtuk annakidején, hogy Beogradban a Mokrilugi nevű külvárosban egy férfi hulláját 'alálták meg rettenetesen megcsontolva. A rendőri nyomozás hosszas és fáradtságos munka után megállapította, hogy a meggyilkolt Pavle Nikola bolgár diák, aki valószínűleg a Cankov-kormány kémeiként tartózkodott Beogradban, ahol politikai bosszú áldozata lett.

December másodikika?

A 262. lapszámban közöltük, hogy a Fő-uteán, városunk legforgalmasabb helyén lévő Balla-féle drogériában az ott felhalmozott sok robbanó- és könnyen égő anyag következtében végzetessé válható tűz ütött ki. Szerencsére sikerült elhárítani a kénél volt **Minimax és Express tüzoltókészülékkel.** Ezen készülékek Braun Marcel becskerekai cégtől lettek beszerezve és ugyanott most is kaphatók. Ajánlatos, hogy minden kereskedő és iparos telepít ilyen készülékkel felszerelje, amint az adott esetben is látjuk.

Legújabb divatu csipő-passe-ok, halcsont nélküli fűzők, haskötők, melltartók a legelegánsabb kivitelben készülnek Arnstein Józsnál Veliki Becskerekén, Alkotmány-u. 23., I. 8. Vidéki rendelést csipő- és schlussmértet beküldése után pontosan eszközöl.

Atutalásokat és csekkkirásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére valutabiztosításokat legjutányosabban eszközöl a Nagybecskerek Takarékpénztár, Veliki Becskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.

Közgazdaság

A Narodna Banka november 8-iki kimutatása. Az érfedezet 0-44 millióval 445-3 millió dinárra emelkedett. A bankjegyforgalom 34-4 millióval emelkedett és 5917-2 millió dinárra emelkedett. Az összes aktívák és passzívák 8996-9 millió dinárt tesznek.

Revideálják a részvénytársaságok illetékeit. Néhány nappal ezelőtt közöltük a pénzügyminisztérium azon döntését, amellyel a részvénytársaságok által a részvénytőke után fizetendő illetékeket revízió alá vonja. A részvénytársaságoknak ajánlják, hogy az 1921 óta fizetett illetékek utáni nyugtákat tartásuk készletben, nehogy a revízió keresztülvitelénél messzemenő komplikációk keletkezzenek.

A cukor drágább lett. Néhány nap előtti azon híreinkre, hogy az osztrák és orosz gyár a cukor árát leszállította, közgazdasági tudósítónk a következőket közli: A külföldi verseny és pénzünk javulása folytán a cukor árát az utóbbi hetekben csakugyan néhányszor leszállították, úgy hogy a cukor ára már cca 17-25 dinár volt a gyáraknál egész vagon egyszerű átvételénél. A napokban a gyárak a cukorárát 50 parával és tegnap ismét 25 parával emelték, úgy hogy a mai ár az összes gyáraknál 18 dinár egész vagonnal. A gyárak valószínűleg azért emelheték a cukor árát, mivel a dollár az utóbbi napokban nagyon felment és a külföldi cukrot többnyire dollárral kell fizetni.

Menyi műtrágyát használ az SHS királyság földművelése? Az 1922. évben a következő mennyiségű műtrágyát használt el az SHS királyság földművelése: Szerbia 8, Vajdaság 768, Szlavónia 109, Szerémség 36, Horvátország 269, Szlovénia 198, Dalmácia 49, Bosznia 7 vagon. Ez összesen 1444 tízezer kilogrammos vagon, amelyből 890 vagon importáltunk.

Az Océánia hajózási társaság Beogradban. Az Océánia hajózási vállalat, amely eddig Triestben székel, Beogradba tette át működési helyét. A társaság a dalmát kikötőkben volt bejegyezve és 36 ezer

tonna hajóparkja van. Eddig az olasz kormány rekvirálta volt az Océánia hajóit.

A cukorgyárak adókérelme. Egyik külmunkatársunk, aki a cukorgyárakat ismeri, arról értesít, hogy nagyon különösnek tartja a cukorgyárak azon kérelmét, hogy a cukor fogyasztási adóját csak két hónapon belül kelljen kifizetniük, mivel a gyárak a cukorért a pénzt a felektől előre szedik be és csak aztán adják ki a cukrot. A cukorgyárak semmiféle hitelt sem engedélyeztek eddig, még egy zsák cukrot sem adtak addig ki, míg a pénzt be nem fizette a vevő. Azonban lehetséges, hogy ők is megakarják a fizetési feltételeket változtatni és a cukrot 2-3 havi hitellel akarják adni, bár ez nem nagyon valószínű, nem is tudjuk, hogy ez jó volna-e?

Uj zsákgár. Mladenovicban textilgyárat létesítenek zsák és zsinégárak gyártására. A gyár megnyitását a jövő év közepére tervezik.

Magyar szalámigyárak húst vásárolnak. Budapestről jelentik, hogy a magyar kormány megengedte a szalámigyáraknak a sertéshús külföldön való vásárlását; az engedély következtében a magyar szalámigyárak Romániában és Jugoszláviában fognak sertéshúst vásárolni.

Mégis kap Románia kölcsönt? A sok cáfolat után újabb értesüléseket kaptunk Bukarestből, amely szerint a román kormány Párisban nagy kölcsönről tárgyal és megbízottait már el is küldte oda a végleges megállapodás létesítésére. A kölcsön összegére nézve híreink nagyon eltérők, 300, 500 vagy 1000 millió francia frankos kölcsönről lenne ezek szerint szó, az utalványozandó összeg tulajdonképpen egy nagy petróleumvásárlásra adandó előleg lenne. Híreink szerint állítólag tíz éven át évente 5000 tonna petróleum szállítására köteleznék magát a román kormányt az ár megállapításánál figyelembe venni azt is, hogy az üzlet folytán a lei javulni fog, tehát a mai piaci árak esni fognak s már ma igyekeznek valamilyen elfogadható közepéért megállapítani.

Sport

Oblity—Ratarszki 2:0 (0:0). Bíró: Brkity. Oblity szép kombinációs játékkal győzött a Ratarszki csapata felett. A földművelés az első féldőben jól védekeztek.

Kadima I. b)—Zseljeznicsar I. b) 3:0 (3:0). Bíró: Cseleketity.

Kadima—Zseljeznicsar 3:2 (1:1). Bíró: Moity. A Kadima három találékkal vette fel a küzdelmet. Az első goalt a Kadima éri el Glüksmann révén 11-esből, melyet Kohn öngoolja a harmadik percben egyenlít. A második féldőben Bence révén éri el a Kadima második goalját, majd a Vasutas es-

pat szabadrugásból egyenlít. A mérkőzés negyvenedik percében a Kadima Glüksmann révén magához ragadja a vezetést, melyet mindvégig megtart.

Budapesti footballeredmények. Ma volt az őszi mérkőzések első napja, amelyen a következő csapatok játszottak le:

MTK—FTC 2:0 (2:0).
UTSE—Törekvés 3:3 (1:1).
BTC—III. kerület 1:0 (0:0).
UTE—33 FC 2:0 (0:0).
VAC—KAC 2:2 (1:0).
Vasas—Zugló 3:0 (2:0).

Álmok, sejtések és más csodák.

Esodálatos történetek az álmokról, a távolbalátásról és a beteljesedett átokról.

Berlin, nov. 18.

Az éhező és nyugtalan Németországban új pszichikus epidémia ütötte fel a fejét. A háború sokéves nélkülözéseitől és az azt követő idők zürzavarától agyonsanyargatott emberek a való élet megdöbbentően realiztikus káoszából a miszticizmus narkotikumába menekülnek. A miszticizmus idegeket zsongító láza napról-napra nagyobb tömegeket hódít magának Berlinben gombamódra szaporodnak a spiritizista, teozófiai és más okkult kérdésekkel foglalkozó lapok és egyremásra jelennek meg a könyvek, amelyek következetes német logikával bizonyítgatják a logikátlanágnak — a csodáknak — törvényeit.

Aki megálmodta a halálát.

— Vannak dolgok az ég és föld között, — ez a mottója ezeknek a kiadásoknak — amelyről a mi iskolabölcsességgel megfertőzött agyunk nem is álmodhat.

Ennek az érzékföltötnék a létezését bizonyítják ezek a misztikus elméletek. Egész sereg történetet mondanak el, amelyeket adatokkal bizonyítanak. Néhány megdöbbentően frappáns történetet, amelyek ma már Berlin misztikus köreiből szinte dogmák, mondunk el itt:

Az első esodálatos történetet I. Fichte, a híres filozófus egyetlen fia hagyta hátra. Fichte hátrahagyott írásából kiderül, hogy Ferdinand Bernhardt, a berlini Friedrich Wilhelm-gimnázium egykori igazgatója, ötven éves korában különös álmot látott. Álmában egy fa alatt feküdt, amelynek sárga levelei sorra leperregtek az ágakról. Az utolsó levélre fekete betűkkel ez volt ráírva: Ferdinand Bernhardt meghalt 1820 július 2-án. Bernhardt elmesélte Fichtének álmát, de nem sokat törődtek vele és hamarosan el is felejtették a különös álmot.

Június 3-án Fichte meg akarta látogatni Bernhardt, de a cseléd azzal fogadta, hogy június 2-án váratlanul meghalt.

A költő, aki tudja, hogy kilencvenegy évig él.

A távolbalátásnak és a megjövendölésnek másik bizonyítéka Ernst Moritz Arndtnak, a híres német forra-

Fotmentes fehér

2116

t ü k r ö k e t

fekete és kék árnyalat nélkül garancia mellett készít csakis:

„Vitrum“ Novi Sad, Futoski put 84. b. Üvegcsiszolás!

dalmi költőnek esete. Arndt 87-ik születésnapján, 1856 telén meglátogatta egyik barátja. A látogató munkaközben találta a költőt és igen csodálkozott, hogy a magas-korú aggastyán még mindig nem mondott le a munkájáról. Arndt nevetve fogadta látogatójának csodálkozó szavait és így válaszolt:

— Néhány évet vesz még igénybe a munkám, de többet már nem is dolgozom.

Majd mikor látta vendégének álmétkodását, így folytatta:

— Látom, csodálkozik azon, hogy az én koromban még évekig tartó munkára készülök. Husz egynehány évvel ezelőtt álomban a kertemben jártam, amelynek földjét egy hórihorgas, bozontosfejű ember aranykével szántotta. Az eke nyomán egyszerre sűrű emelkedett ki a földből, rajta a nevem, alatta:

Elt 91 évet.

Arndt tudvalevőleg 1860 január 29-én, kilenevenegy éves korában halt meg.

Amikor az átok beteljesedik.

A harmadik csodálatos történetről W. Seligman hamburgi szem-

orvos emlékszik meg „A szem varázsereje” című munkájában.

A második császárság korában a párisi közönség egyik legdélgedettebb kedvence Massol operaénekes volt. Massol különködő, zárkózott ember volt, fekete szeméből valami különös tűz áradt ki. Irigyei azt mondták róla, hogy gonosz a tekintete. Abban az időben a legnépszerűbb opera Halevy VI. Károly-a volt, amelynek legnépszerűbb része egy átok-ária. Amikor Massol először énekelte ezt az áriát, a szerep utasításainak megfelelően ég felé emelte a szemét, hogy az égi hatalmaktól könyörögje ki ellenségeire szórt átkainak beteljesedését. Amikor a művész befejezte áriáját, a tetszés tomboló tapsviharban tört ki, de a tetszés zaját hirtelen az irtozat rémülete váltotta fel. A zsinórpadról az egyik gépész, akit Massol szemének sugara ért, holtan zuhant le a színpadra.

A szerencsétlenség miatt hosszabb időre levették az operát a műsorról. Évek után, amikor újra játszani kezdték, Massol, akiben még élénken élt a szomorú emlék, az ária éneklésekor szemét nem a zsinór-

padlásra, hanem a zenekarra irányította. Alig hangzottak el az ária utolsó ütemei, Habeneck karmester élettelenül bukott le a karmesteri székről.

Hosszu idő után harmadszor is színpadra került az opera. A színház erre az alkalomra zsufolásig telt meg és feszült figyelemmel várták az átok-áriát. Massol szemét az egyetlen üres páholyra irányozta és belefogott az áriába. Eneke közben a páholy tulajdonosa, egy dusgaz-

dag párisi kereskedő, hirtelen benyitott a páholyába, de mielőtt még leülhetett volna, ájulian zuhant végig a padlón. Az előadást azonnal felfüggesztették, az ájult kereskedőt lakására vitték, gondos ápolás alá vették, de a szerencsétlen kereskedő harmadnapra, anélkül hogy visszanert volna eszméletét, meghalt.

Felelős szerkesztő távol, a szerkesztésért felelős: JUHÁSZ FERENC.

Özv FREUND ADOLFNE szül. LÉVY NATALIE a maga, valamint fiai TIBOR és GYÖRGY s minden rokon nevében szomorúan jelenti, hogy ferje

Freund Adolf

28 évi házasság után, életének 67-ik évében, 1923. évi november hó 18-án reggel 7 órakor sok szenvedés után meghalt.

1923. évi november hó 19-én délután fél 3 órakor temetjük a helybeli zsidó temető halottas házából. Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

A STEINITZER GÉZA cég, valamint a HILLER, STEINITZER ÉS TÁRSAI cég és azoknak tisztikara megilletődve jelenti, hogy a cég seniora

FREUND ADOLF ur

folyó évi november hó 18-án jobblétre szenderült.

A megoldogult nagy tudásával, tekintélyével, odaadó fáradhatatlan munkásságával és mintaszerű kereskedői tisztességével vállalatunk támasza volt.

Társai és tisztviselői hű munkatársukat és igaz jóakarójukat veszítették el.

Veliki Beeskerek, 1923 november 18.

Emlékét örökre megőrzi kegyeletünk!

Hirdetmény.

Szécsány községe keres egy villanytelepben elhelyezendő 40 lóerős Dieselmotort, mely azonnal szállítandó. Ajánlatok f. hó 24-én déli 12 óráig adhatók át Szécsány község jegyzőjének.

2117

Az előjáróság.

Egy alig használt 2021

fehér hálószoba olcsón eladó.

Megtekinthető Gyorgya Szmederevca (Lauden) utca 7. szám.

Prima minőségű 2105

burgonya

a legelőnyösebb napiáron kapható

Krunska utca 3. sz. a. Telefon 65.

Ugyanott jó karban levő

pékfelszerelési dolgok eladó k.

A Geteova (Német) utca 60. számú

ház

szabadkézből eladó.

Bővebbet: özv. Kozelkovic Anna tulajdonosnál.

Géppel fűrészelt és hasított fát

ölenként 110 dinárért

2110

MILOS MARKÓ, Beogradszka (Écska) u. 18.

Tüzifa

fűrészelt és hasított, házhoz is szállítva, minden mennyiségben hapható a

Steinitzer-féle fatelepen

Brigadira Ristitya (Aradáci) utca. Vásárolt fáját kívánságra helyben felvágjuk. 2122 Méltányos árak!

A Gyapjuipar Részvénytársaság Veliki Beeskerek

által gyártott

tiszta gyapjuszövetek

smyrna- és perzsaszőnyegek

2099 olcsó árban kaphatók a

Kugler-féle festő- és vegytisztítóüzletben

Veliki Beeskerek, Aleksandrova (Fő) utca (Fendler-féle ház).

Ugyanott rendelések felvételnek smyrna- és perzsaszőnyegek minden színben és nagyságban minta szerint.

BŐRFEDÉLLEMEZ.

ERŐS! TARTÓS! VIHARTALLÓ!

Gyártja: Beogradi Asphalt és Kátrány Vegyitermékek Gyár, Beograd. Sürgönycim: Grozit Vuka Karadžića 6. Telefon: 27-20.

Csak az a valódi Grozit bőrfedelemez, melynek tekercserei ezen címkével vannak ellátva! Utánzatot ne fogadjon el! — Gyártmányai: Asphalt és kátránylemez, asphalt szigetelőlemez, kőszénkátrány, facement, karbolineum, kőszénkátrány-szurok, bitumen, asphalt mastix fedőlak stb. stb.